

Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2022. gada 21. novembrī
(OR. en)

14448/22

Starpiestāžu lieta:
2022/0233 (NLE)

RECH 582
ERAC 10
PI 146
EDUC 373
COMPET 866
IND 450
MI 796

LEĢISLATĪVIE AKTI UN CITI DOKUMENTI

Temats: PADOMES IETEIKUMS par zināšanu valorizācijas pamatprincipiem

PADOMES IETEIKUMS (ES) 2022/...

(... gada ...)

par zināšanu valorizācijas pamatprincipiem

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 182. panta 5. punktu un 292. panta pirmo un otro teikumu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Komisija 2008. gada 10. aprīlī pieņēma ieteikumu 2008/416/EK¹ par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās un par prakses kodeksu universitātēm un citām sabiedriskām pētniecības iestādēm. Padome savā 2008. gada 30. maija rezolūcijā atzinīgi novērtēja un atbalstīja minēto ieteikumu un prakses kodeksu². Minētais ieteikums un prakses kodekss kopā deva impulsu daudziem publiskā sektora finansētiem zināšanu radītājiem. Dažas dalībvalstis ir veikušas stratēģiskas investīcijas zināšanu nodošanas infrastruktūrās un pakalpojumos, piemēram, tehnoloģiju nodošanas birojos un citos starpniekos, un dažas ir ieviesušas ar intelektuālo īpašumu saistītu rīcībpolitiku. Inovācijas savienības (2010. gads) ietvaros ir izstrādāti vēl citi pasākumi, kas veicina zināšanu nodošanu Savienības līmenī.
- (2) Padomes 2018. gada 29. maija secinājumos par "Zināšanu aprites paātrināšanu ES", tika norādīts, ka Savienībai pilnībā jāizmanto relevantās zinātniskās un tehnoloģiskās zināšanas, ko tā rada, un jānodrošina efektīvāka pētniecības un inovācijas projektu rezultātu nodošana sabiedrībai un nozarei, lai maksimāli palielinātu ietekmi, ko dod investīcijas pētniecībā un inovācijā. Padome arī aicināja dalībvalstis pastiprināt centienus iepazīt zināšanu nodošanas paraugpraksi un dalīties tajā, kā arī aicināja Komisiju izstrādāt un īstenot stratēģiju pētniecības un inovācijas projektu rezultātu izplatīšanai un pielietošanai, lai vēl lielākā mērā palielinātu to pieejamību un izmantošanu un paātrinātu to potenciālu apguvi.

¹ Komisijas Ieteikums 2008/416/EK (2008. gada 10. aprīlis) par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās un par prakses kodeksu universitātēm un citām sabiedriskām pētniecības iestādēm (OV L 146, 5.6.2008., 19. lpp.).

² Padomes Rezolūcija par intelektuālā īpašuma pārvaldību zināšanu nodošanas darbībās un par prakses kodeksu universitātēm un citām sabiedriskām pētniecības iestādēm.

- (3) Komisijas 2022. gada 10. marta paziņojumā "Jauna Eiropas industriālā stratēģija" un tā 2021. gada atjauninājumā tika uzsvērtā intelektuālā īpašuma pārvaldības nozīme, jo īpaši pētniecības kopienas izpratnes palielināšana par intelektuālo īpašumu, un tika paziņots par standartizācijas stratēģiju, ar ko paredzēts atbalstīt pārliecinošāku nostāju Savienības interesēs. Galvenās 2020. gada 25. novembra Savienības intelektuālā īpašuma rīcības plāna¹ prioritātes, ar ko ir paredzēts atbalstīt Savienības atveseļošanu un noturību, ietver intelektuālā īpašuma efektīvas izmantošanas un ieviešanas veicināšanu, kā arī vieglākas piekļuves nodrošināšanu ar intelektuālo īpašumu aizsargātiem aktīviem un to koplietošanu krīzes laikos.
- (4) Savienības standartizācijas stratēģijā ir uzsvērts, cik svarīgi ir palielināt pētnieku un novatoru stratēģisko izpratni par standartizāciju un pētniecības un inovācijas kopienas iesaistīt standartizācijā jau agrīnā posmā, lai tādējādi vairotu relevantu zinātību un prasmes. Minētajā stratēģijā ir arī norādīts, ka Komisija izstrādās prakses kodeksu pētniekiem standartizācijas jomā, lai stiprinātu saikni starp standartizāciju un pētniecību un inovāciju.
- (5) Padomes 2020. gada 1. decembra secinājumos par "Jauno Eiropas pētniecības telpu" ir atzīts, ka ir nepieciešami papildu centieni, lai Savienības intelektuālos un zinātniskos resursus pārvērstu jaunos produktos un pakalpojumos, kas apmierina sabiedrības prasības. Padome atzinīgi novērtēja Komisijas iniciatīvu saskaņā ar jauno Eiropas industriālo stratēģiju pārskatīt Ieteikumu 2008/416/EK.

¹ ES inovāciju potenciāla maksimāla izmantošana. Rīcības plāns intelektuālā īpašuma jomā ES atveseļošanās un noturības atbalstam.

- (6) Padomes 2021. gada 28. maija secinājumos "Eiropas Pētniecības telpas padziļināšana: nodrošināt pētniekiem pievilcīgu un ilgtspējīgu karjeru un darba apstākļus un padarīt intelektuālā darbaspēka apriti par realitāti" tika uzsvērts, cik svarīgi ir atbalstīt reformas valstu pētniecības sistēmās, lai nodrošinātu pētnieka karjeras pievilcību un risinātu atalgojuma līmeņu atšķirības, vienlaikus uzlabojot atalgošanas un novērtēšanas sistēmas.
- (7) Padomes Ieteikumā (ES) 2021/2122 par "Eiropas pētniecības un inovācijas paktu"¹ zināšanu valorizācija ir noteikta par vienu no prioritārajām jomām kopīgai rīcībai Eiropas Pētniecības telpas (EPT) atbalstam. Minētajā paktā ir arī atzīta vērtības radīšana un ietekme uz sabiedrību un ekonomiku kā daļa no kopīgā vērtību un principu kopuma pētniecības un inovācijas jomā Savienībā, kas dalībvalstīm būtu jāņem vērā, izstrādājot savas pētniecības un inovācijas sistēmas.
- (8) EPT politikas programmā 2022.–2024. gadam, kas pievienota Padomes 2021. gada 26. novembra secinājumiem par "Eiropas pētniecības telpas turpmāko pārvaldību", ir ietverta darbība, kuras mērķis ir "atjaunināt ES norādes par zināšanu vērtības celšanas uzlabošanu". Pirmajam minētās darbības iznākumam ir jābūt "izstrādāt un apstiprināt zināšanu vērtības celšanas vadprincipus". Ar minēto darbību ir arī paredzēts izstrādāt prakses kodeksu intelektuālā īpašuma pārdomātai izmantošanai un prakses kodeksu pētniekiem standartizācijas jomā, kuru mērķis ir sniegt detalizētākus norādījumus par to, kā īstenot noteiktus zināšanu valorizācijas aspektus.

¹ Padomes Ieteikums (ES) 2021/2122 (2021. gada 26. novembris) par Eiropas pētniecības un inovācijas paktu (OV L 431, 2.12.2021., 1. lpp.).

- (9) Atvērtā zinātne – pieeja zinātniskajam procesam, kura balstās uz atvērtu sadarbību, instrumentiem un zināšanu izplatīšanu, kā definēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2021/695¹ – ir standarta metode darbam saskaņā ar Savienības pētniecības un inovācijas pamatprogrammām un Ieteikumā (ES) 2021/2122 tā ir noteikta kā vēl viena prioritāra kopīgās rīcības joma. Komisijas ieteikums (ES) 2018/790² mudina dalībvalstis noteikt un īstenot valsts rīcībpolitiku attiecībā uz zinātnisko publikāciju izplatīšanu un atvērtu piekļuvi tām un pētniecības datu pārvaldību, jo īpaši izmantojot Eiropas atvērtās zinātnes mākonī. Atvērtās zinātnes rīcībpolitikas platformas galīgajā ziņojumā³ ir norādīts, ka izpratnes veicināšana par intelektuālā īpašuma vērtību un intelektuālā īpašuma aktīvu pārvaldību ir viens no elementiem, kas jāiekļauj kopīgā inovācijas pētniecības sistēmā. Padomes 2022. gada 10. jūnija secinājumos par "Pētniecības novērtējumu un atvērtās zinātnes īstenošanu" ir ierosināts, ka pētniecības novērtēšanas sistēmu evolūcijai Eiropā cita starpā būtu jāņem vērā zināšanu valorizācija.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/695 (2021. gada 28. aprīlis), ar ko izveido pētniecības un inovācijas pamatprogrammu "Apvārsnis Eiropa", nosaka tās dalības un rezultātu izplatīšanas noteikumus un atceļ Regulas (ES) Nr. 1290/2013 un (ES) Nr. 1291/2013 (OV L 170, 12.5.2021., 1. lpp.).

² Komisijas Ieteikums (ES) 2018/790 (2018. gada 25. aprīlis) par piekļuvi zinātniskajai informācijai un tās saglabāšanu (OV L 134, 31.5.2018., 12. lpp.).

³ Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, *Mendez E., Progress on open science : towards a shared research knowledge system : final report of the open science policy platform* [Progress atvērtās zinātnes jomā: virzoties uz kopīgu pētniecības zināšanu sistēmu: atvērtās zinātnes rīcībpolitikas platformas gala ziņojums], *Lawrence R.* (red.), Publikāciju birojs, 2020. gads.

- (10) Komisijas 2020. gada 19. februāra paziņojumā "Eiropas Datu stratēģija" publiskais sektors un uzņēmumi tiek mudināti izmantot datu sniegto izdevību gūt sociālo un ekonomisko labumu un tiek apsvērts, ka datu potenciāls būtu jāizmanto, lai apmierinātu indivīdu vajadzības un tādējādi radītu vērtību ekonomikai un sabiedrībai. Uz datiem balstīta inovācija iedzīvotājiem var sniegt milzīgus ieguvumus, piemēram, labākas personalizētās medicīnas iespējas, jaunus mobilitātes risinājumus un ieguldījumu Eiropas zaļā kursa īstenošanā.
- (11) Komisijas 2021. gada 29. aprīļa paziņojumā "Labāks regulējums: Apvienojam spēkus, lai izstrādātu labākus tiesību aktus", uzsvērts, ka zinātniskie pierādījumi ir vēl viens labāka regulējuma stūrakmens, kas ir svarīgs, lai precīzi aprakstītu problēmu, patiesi izprastu cēloņsakarību un līdz ar to arī intervences loģiku un izvērtētu ietekmi. Kvalitatīvu pētniecību nevar veikt īsā laika sprīdī, tāpēc, lai nodrošinātu, ka nepieciešamības gadījumā ir pieejami atbilstoši pierādījumi, ir labāk jāparedz un jākoordinē vajadzības saņemt pierādījumus. Tas nozīmē arī labāku pētniecības kopienas mobilizēšanu un iesaistīšanu regulatīvajā procesā.

- (12) Tādu transversālo prasmju veicināšana kā uzņēmējdarbība, radošums, kritiskā domāšana un pilsoniskā līdzdalība ir viens no mērķiem, kas izvirzīti Komisijas paziņojumos "Par Eiropas izglītības telpas izveidi līdz 2025. gadam", "Eiropas universitāšu stratēģija" un "Eiropas Prasmju programma ilgtspējīgai konkurētspējai, sociālajam taisnīgumam un noturībai". Eiropas izglītības telpas (EIZ) stratēģiskais satvars veicina sadarbību un savstarpēju mācīšanos starp dalībvalstīm un galvenajām ieinteresētajām personām, piemēram, darba grupu veidā.
- (13) Pētniecības un inovācijas ekosistēma ir būtiski mainījusies kopš Komisijas Ieteikuma 2008/416/EK, kas tika galvenokārt vērsts uz publiskām pētniecības organizācijām¹. Ir nepieciešams atjauninājums, lai koncentrētos uz visu to zināšanu aktīvu vērtības palielināšanu, ko dinamiskā pētniecības un inovācijas ekosistēmā radījuši dažādu veidu dalībnieki. Būtu jāpievēršas jauniem izaicinājumiem un norisēm, piemēram, arvien sarežģītākām zināšanu vērtības ķēdēm, jaunām tirgus iespējām, ko rada jaunās tehnoloģijas, jauniem sadarbības veidiem starp rūpniecību un akadēmiskajām aprindām, kā arī starp publisko sektoru un akadēmiskajām aprindām, iedzīvotāju iesaistīšanai, kā arī tam, ka ārvalstis iejaucas pētniecībā un inovācijā, un savstarpībai intelektuālo aktīvu pārvaldībā starptautiskās pētniecības un inovācijas sadarbības kontekstā.

¹ Termins "publiska pētniecības organizācija" ietver gan specializētas tehnoloģiju pētniecības organizācijas, gan augstākās izglītības iestādes, kas iesaistās pētniecībā un izstrādē un pētniecības apmācībā (*RDT*) ar ievērojamu finansējuma atbalstu no publiskiem un kvazipubliskiem (piem., labdarības un bezpeļņas organizācijas) avotiem.

- (14) Daudzveidīgie zināšanu valorizācijas kanāli un rīki¹ būtu jāizmanto, risinot ilgspējas, sociālās problēmas un citas nozares politikas prioritātes un veicinot vairākdisciplīnu sadarbību ne tikai tradicionālajā zināšanu nodošanas jomā tehnoloģiju jomās, bet arī tādās disciplīnās kā sociālās zinātnes, humanitārās zinātnes un māksla, tostarp ņemot vērā saiknes starp sociālo, vides un ekonomikas politiku.
- (15) Zināšanu valorizācijas pamatprincipu mērķim vajadzētu būt pieņemt vienotu nostāju par pasākumiem un politikas iniciatīvām zināšanu valorizācijas uzlabošanai Savienībā, jo īpaši: a) paplašināt dalībnieku un darbību tvērumu salīdzinājumā ar Komisijas Ieteikumu 2008/416/EK; b) likt uzsvāru uz *visu* pētniecības un inovācijas ekosistēmu un tās saiknēm, uz līdzradīšanu starp dalībniekiem un uz sabiedriskās vērtības radīšanu; c) paplašināt to darbības jomu, iekļaujot tajā intelektuālā īpašuma pārvaldību un uzsvērt uzņēmējdarbības kultūras, prakses un prasmju attīstības nozīmi; un d) uzsvērt jaunas vajadzības palielināt pētniecības un inovācijas ietekmi, piemēram, pievērsties jauniem un pastāvīgiem politikas izaicinājumiem, uzlabot iedzīvotāju iesaisti un dalīties paraugpraksē starp dažādiem pētniecības un inovācijas jomas dalībniekiem.

¹ Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, *Research & innovation valorisation channels and tools : boosting the transformation of knowledge into new sustainable solutions* [Pētniecības un inovācijas popularizēšanas kanāli un rīki: sekmēt zināšanu pārveidi jaunos ilgspējīgos risinājumos], Publikāciju birojs, 2020.

- (16) Zināšanu valorizācijas pamatprincipu galvenie jēdzieni būtu jādefinē šādi:

"Zināšanu valorizācija" ir process, kurā no zināšanām tiek radīta sociāla un ekonomiska vērtība, sasaistot dažādas jomas un nozares un pārveidojot datus, zinātību un pētījumu rezultātus ilgtspējīgos produktos, pakalpojumos, risinājumos un zināšanās balstītā politikā, kas sniedz labumu sabiedrībai. Zināšanu valorizācijas izvirzīšana uzmanības centrā nozīmē, ka Ieteikuma 2008/416/EK darbības joma ir jāpaplašina, lai aptvertu visu pētniecības un inovācijas ekosistēmu un tās arvien daudzveidīgāko dalībnieku loku.

Zināšanu valorizācija ir paradigmas maiņa, kas ietver jaunus aspektus, kuri maksimāli palielinās pašreizējo un turpmāko pētniecības, inovācijas un zināšanu aktīvu, arī netveramo zināšanu vērtību – netveramās zināšanas ir jebkuras zināšanas, kuras nevar kodificēt un nodot kā informāciju, izmantojot dokumentāciju, akadēmiskos darbus, lekcijas, konferences vai citus komunikācijas kanālus. Šādas zināšanas tiek sekmīgāk nodotas starp fiziski tuvu esošiem indivīdiem ar kopīgu sociālo kontekstu¹. Zināšanu valorizācija dos labumu politikas veidošanai un radīs jaunus veidus, kā uzraudzīt un izvērtēt pētniecību un inovāciju, izstrādājot rādītājus un mērīšanas rīkus. Tā ietekmēs pētniecības un inovācijas finansējumu un dos pievienoto vērtību zinātnei un pētniecībai un to rezultātiem. Zināšanu valorizācijai ir nepieciešama pētniecības un inovācijas ekosistēmas dalībnieku un zināšanu un inovācijas lietotāju/labuma guvēju līdzdalība, īpašu uzsvāru liekot uz zināšanu izmantošanu, atkalizmantošanu un savstarpēju bagātināšanos starp dažādām nozarēm sabiedrības labā. Līdz ar to zināšanu valorizācija ir plašāks jēdziens nekā izplatīšana, kas ietver zināšanu un rezultātu padarīšanu par zināmiem un pieejamiem. Visbeidzot, paredzams, ka zināšanu valorizācija veicinās Apvienoto Nāciju ilgtspējīgas attīstības mērķu² un Eiropas zaļā kursa īstenošanu.

¹ ESAO ziņojums *Global Competition for Talent: Mobility of the Highly Skilled* [Globālā konkurence par talantiem: augsti kvalificētu personu mobilitāte].

² ANO Ģenerālās asamblējas 2015. gada 25. septembra rezolūcija "*Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development* [Pārveidosim mūsu pasauli: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam] (A/RES/70/1).

Tiek uzskatīts, ka "intelektuālie aktīvi" aptver jebkurus rezultātus, pakalpojumus vai produktus, ko rada jebkādas pētniecības un inovācijas darbības, piemēram, patenti, autortiesības, preču zīmes, publikācijas, dati, zinātība, prototipi, procesi, prakse, tehnoloģijas, izgudrojumi, programmatūra vai uzņēmējdarbības modeļi. Darbības jomas paplašināšana no šauras uzmanības pievēršanas intelektuālā īpašuma tiesību pārvaldībai un aizsardzībai arī paplašinās vērtības radīšanas iespējas. Lai pilnībā izmantotu pētniecības un inovācijas darbību radīto intelektuālo aktīvu vērtību, organizācijām, kas veic pētniecības un inovācijas darbības, ir jāpārvalda intelektuālie aktīvi plašā nozīmē – gan tie, kurus var aizsargāt ar likumu (patenti, autortiesības, preču zīmes), gan citi intelektuālie aktīvi, ko varētu izmantot valorizācijas darbībās. Lai varētu pilnībā izmantot radīto intelektuālo aktīvu vērtību, ir jāizstrādā pārvaldības stratēģijas un jāveicina īpašas un transversālas prasmes. Zināšanu valorizācijā izšķiroša nozīme ir efektīvai intelektuālo aktīvu pārvaldībai.

- (17) Atvērtības princips palīdz radīt vērtību, un intelektuālo aktīvu pārvaldības rīku izmantošana var nodrošināt rezultātu labāku izmantošanu, pozitīvi veicināt inovāciju un palielināt zinātnisko rezultātu vispārējo pievienoto vērtību¹. Ievērojot intelektuālā īpašuma noteikumus un principu "tik atvērts, cik iespējams, tik slēgts, cik nepieciešams", ir svarīgi atzīt, ka gan atvērtā zinātne, gan atvērtā inovācija – atvērtās inovācijas pamatnoteikums ir atvērt inovācijas procesu visiem aktīvajiem dalībniekiem, lai zināšanas varētu brīvāk izplatīties un tikt pārvērstas produktos un pakalpojumos, kas rada jaunus tirgus, tādējādi veicinot spēcīgāku uzņēmējdarbības kultūru² – izmanto intelektuālo aktīvu pārvaldības rīkus un balsta savu darbu uz tiem. Saprātīga pētniecības rezultātu izmantošana nolūkā radīt sociālekonomiskus ieguvumus palielinās arī vispārējo zinātniskās pētniecības vērtību un nozīmi sabiedrībā.

¹ Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, Open science and intellectual property rights: How can they better interact? : state of the art and reflections : executive summary [Atvērtā zinātne un intelektuālā īpašuma tiesības: Kā tās var labāk mijiedarboties? – pašreizējais stāvoklis un pārdomas], Publikāciju birojs, 2022.

² Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, *Open innovation, open science, open to the world : a vision for Europe* [Atvērtā inovācija, atvērtā zinātne, atvērta pasaule: Eiropas nākotne], Publikāciju birojs, 2016., 13. lpp.

- (18) Veiksmīgu zināšanu valorizācijas iniciatīvu neatņemama sastāvdaļa ir uzņēmējdarbības prakse, procesi, kompetences un prasmes un darbības, kas veicina saikni ar iedzīvotājiem, pilsonisko sabiedrību un politikas veidotājiem. Lai zināšanas pārvērstu jaunā vērtībā neatkarīgi no tā, vai tās attiecas uz pakāpeniskām vai revolucionārām inovācijām, uz pierādījumiem balstītas politikas veidošanu vai iedzīvotāju labklājību, dažos vai visos valorizācijas procesa posmos ir vajadzīga proaktīva/uzņēmīga un līdzradoša/starpnozaru iesaistes attieksme, prasmes vai kultūra apvienojumā ar uzņēmējdarbības centieniem. Tādējādi valorizācijas process varētu rosināt korekcijas izglītības sistēmās un pētnieku karjerā, lai tās būtu gatavākas nodrošināt prasmes, kompetences un attieksmi, kas veicinātu lielāku radošumu un sabiedriskās vērtības radīšanu. Tāpēc, lai valorizācija būtu sekmīga, ļoti svarīgi izstrādāt un izmantot uz uzņēmējdarbību, daudzveidību un iesaisti/sadarbību vērstas pieejas.

- (19) Uzņēmējdarbības procesi un metodes ir uz eksperimentiem balstīti atklājumi un līdzradīšanas darbības, kas ir plašākas par organizācijas robežām un ietver daudzas papildu kompetences. Šajā kontekstā ar uzņēmējdarbības procesu saprot uz atklājumiem balstītu metodi, ar kuru risina ar tirgu un sabiedrību saistītas problēmas un iespējas, eksperimentāli izstrādājot intelektuālos aktīvus un pārvēršot tos jaunās un noderīgās vērtībās (inovācijās), kas paredzētas noteiktai ieinteresēto personu grupai. Šādiem procesiem un metodēm ir vajadzīgas nepieciešamās sociālās un uzņēmējdarbības prasmes un spējas, kuras veicinātu sociālo zināšanu pārnesi ārpus komercializācijas. Izmantojot Eiropas Pētniecības telpas (EPT) un EIZ stratēģiskā satvara tīklu, rīku un instrumentu atvērto koordinācijas metodi, tiks veicināta zināšanu valorizācija un saistīto prasmju attīstīšana.
- (20) Tādēļ pamatprincipiem būtu jāaptver uzņēmējdarbības prakses, procesu un prasmju attīstīšana, izmantošana un pārvaldība visos sabiedrības līmeņos privātajā un publiskajā sektorā, kas iesaistīti zināšanu valorizācijā. Minētā jaunā darbības joma paredz, ka politikas veidotājiem ir attiecīgi jāsaprot savi politikas mērķi un jāievieš jaunas pieejas, kas nepieciešamas zināšanu valorizācijai. Minēto pamatprincipu mērķis ir palīdzēt politikas veidotājiem dalībvalstīs izpildīt šādas prasības.

- (21) Tāpēc šā ieteikuma pamatprincipiem būtu jāattiecas uz politikas iniciatīvām, kuru mērķauditorija ir visas pētniecības un inovācijas darbībās iesaistīto ekosistēmu dalībnieku kategorijas, proti:
- akadēmiskās aprindas, universitātes un citas augstākās izglītības iestādes, pētniecības, inovācijas un tehnoloģiju organizācijas un citas publiskas pētniecības organizācijas, kā arī akadēmijas un zinātniskās biedrības un starpvaldību iniciatīvas un tīkli, piemēram, *Eureka*,
 - pilsoniskās sabiedrības organizācijas, arī pilsoņu un nevalstiskās organizācijas,
 - privātie investori, finansēšanas un investīciju organizācijas, arī fondi un labdarības organizācijas,
 - indivīdi, piemēram, novatori, uzņēmēji, pētnieki, zinātnieki, skolotāji un studenti,
 - rūpniecība, arī mazie un vidējie uzņēmumi (MVU), jaunuzņēmumi, atvasjaunuzņēmumi, augoši uzņēmumi un sociālie uzņēmumi,
 - starpnieki (piemēram, zināšanu un tehnoloģiju nodošanas speciālisti, inkubatori, zinātnes parki, Savienības, valsts un reģionālie inovāciju centri vai kopas, intelektuālā īpašuma eksperti, konsultanti un inovācijas atbalsta speciālisti, zinātnes komunikācijas un politikas iesaistes komandas, politikai vajadzīgo zināšanu/zinātnes konsultāciju organizācijas un iedzīvotāju iesaistes speciālisti),

- valsts, reģionālās un vietējās iestādes un politikas veidotāji,
- privātās pētniecības organizācijas, sabiedrisko un privāto pakalpojumu sniedzēji, piemēram, slimnīcas, sabiedriskā transporta pakalpojumu sniedzēji un enerģijas piegādātāji,
- pētniecības infrastruktūras, tehnoloģiju infrastruktūras un citi objekti un tīkli, kas atbalsta pētniecības un inovācijas darbības,
- standartizācijas struktūras.

(22) Pamatprincipi būtu jāformulē tā, lai tie būtu piemērojami visām 21. apsvērumā uzskaitītajām kategorijām vai lielākajai daļai no tām. Pamatprincipu īstenošana būtu jāpielāgo mērķa dalībniekiem, izmantojot prakses kodeksa dokumentus, proti, Intelektuālā īpašuma gudras izmantošanas prakses kodeksu un Prakses kodeksu pētniekiem standartizācijas jomā. Vajadzības gadījumā kopā ar ieinteresētajām personām varētu izveidot citus attiecīgus prakses kodeksa dokumentus.

- (23) Pamatprincipiem vajadzētu būt nesaistošiem. To piemērošanā būtu jāievēro starptautiskie, Savienības un valsts tiesību akti, un tie būtu jāņem vērā centienos panākt, ka Savienības tiesiskais satvars atbalsta zināšanu valorizāciju. Pamatprincipi būtu jāpiemēro tā, lai tiktu ņemta vērā pēc iespējas plašāka sabiedriskā lietderība, tostarp ieguldījums ilgtspējīgā sabiedrībā saskaņā ar Savienības vadlīnijām par to, kā novērst ārvalstu iejaukšanos pētniecībā un inovācijā¹. Ja iespējams un atkarībā no konteksta, valorizācijas darbībās papildus tradicionālajiem peļņas orientieriem jāņem vērā arī sabiedrības vajadzības un ieguvumi. Viens piemērs ir sociāli atbildīga licencēšana, kur intelektuālo aktīvu licencēšanai būtu jānodrošina tas, ka galaproduktiem un pakalpojumiem noteiktās cenas neliek šķēršļus to piekļūstamībai. Pamatprincipos galvenā uzmanība būtu jāpievērš pētniecības un inovācijas ieguldījumu vērtības palielināšanai ārpus tradicionālās zināšanu nodošanas un visu dalībnieku iesaistīšanai pētniecības un inovācijas ekosistēmā.

¹ Eiropas Komisija, Pētniecības un inovācijas ģenerāldirektorāts, *Tackling R&I foreign interference* [Cīņa pret ārvalstu iejaukšanos pētniecībā un inovācijā]: dienestu darba dokuments, Publikāciju birojs, 2022. gads.

- (24) Zināšanu valorizācija ir sarežģīts process, kam vajadzīgi ievērojami resursi, lai nodrošinātu, ka Savienībā tiek attīstīts un uzturēts nepieciešamais prasmju un maināmu spēju kopums. Tam būs vajadzīgas pastāvīgas un plašākas investīcijas to zināšanu nodošanas un starpniecības speciālistu un koordinatoru attīstībā, kuri darbojas kā starpnieki starp attiecīgajiem pētniecības un inovācijas dalībniekiem. Īpaši svarīgi ir mudināt MVU piedalīties, izmantojot spēcīgas valstu un reģionālās inovācijas ekosistēmas. Turklāt būtu jāveicina visu apjomu jaunuzņēmumu un augošo uzņēmumu proaktivitāte, un industriālie partneri būtu jāpārliecina būt atvērtiem uzņemties riskus,

AR ŠO IESAKA,

ka dalībvalstis un Eiropas Komisija piemēro šādus zināšanu valorizācijas pamatprincipus.

1. Zināšanu valorizācija pētniecības un inovācijas politikā

- a) Nodrošināt, ka ir izveidotas Savienības, valsts un reģionālās atbalsta struktūras, kuras organizācijām palīdzētu apzināties šā ieteikuma par zināšanu valorizāciju darbības jomu, novērtēt tā ietekmi uz tām, attiecīgā gadījumā mobilizēt finanšu un nefinanšu resursus, lai īstenotu šo ieteikumu praksē, un izstrādāt tā īstenošanai un publiskošanai nepieciešamās stratēģijas un praksi.
- b) Nodrošināt, ka vērtības radīšanas politika un prakse tiek noteikta, īstenota, kopīgota un publiskota attiecīgajā organizatoriskajā līmenī.
- c) Nodrošināt, ka no publiskiem līdzekļiem finansētajās pētniecības un inovācijas darbībās tiek ņemta vērā pētniecības un inovācijas darbību radīto intelektuālo aktīvu pēc iespējas plašāka sabiedriskā lietderība un valorizācija, iesaistot visus ekosistēmas dalībniekus.
- d) Stiprināt struktūras, procesus un praksi pētniecības rezultātu un zinātnes atziņu izmantošanā publisko politiku izstrādei un īstenošanai, kā arī standartu izstrādei un pārskatīšanai.

- e) Zināšanu valorizācijas mērķos un darbībās un attiecībā uz šādās darbībās iesaistītajiem cilvēkiem veicināt vienlīdzību, daudzveidību un iekļautību, kā arī novērst ar dzimumu saistītus aizspriedumus, piemēram, ar daudzveidīgām pētniecības grupām un pētniecības un inovācijas saturu, kas atspoguļo dažādu sabiedrības grupu skatpunktu, uzvedību un vajadzības.

2. Prasmes un spējas

- a) Veicināt tādu kompetenču, prasmju un spēju attīstīšanu, kas vajadzīgas, lai atbalstītu zināšanu valorizācijas darbības, iesaistot visas ieinteresētās personas – no studentiem, pētniekiem un izgudrotājiem līdz uzņēmējiem un profesionāliem starpniekiem un no zināšanu izmantotājiem līdz politikas veidotājiem.
- b) Nodrošināt, ka starp akadēmiskajām aprindām, rūpniecību un publisko sektoru ir izveidotas mobilitātes shēmas, lai zināšanu valorizācijas dalībnieku vidū Savienības, valsts un reģionālā līmenī veicinātu prasmju attīstīšanu un kompetenču, kultūras un prakses savstarpēju papildināšanu, arī kā mūžizglītības procesu.
- c) Nodrošināt, ka par valorizācijas procesa neatņemamu daļu tiek atzītas to personu netveramās zināšanas, kuras rada intelektuālos aktīvus. Ir svarīgi veicināt līdzdalības sadarbības pieejas, kas ļauj inovācijā un valorizācijā iekļaut talantus, prasmes un netveramās zināšanas.

- d) Veicināt un atvieglot vairākdisciplīnu un starpdisciplīnu sadarbību, kas pārsniedz tehnoloģiju jomu un ietver tādas disciplīnas kā sociālās zinātnes, humanitārās zinātnes un māksla, kā arī līdzradīšanas pieejas.

3. Stimulu sistēma

- a) Izstrādāt un ieviest atbilstīgu un taisnīgu sistēmu, lai stimulētu visus pētniecības un inovācijas ekosistēmas dalībniekus, jo īpaši pētniekus, novatorus, studentus un universitāšu un publisko pētniecības organizāciju darbiniekus, apgūt, izmantot un praktizēt zināšanu valorizāciju, kā arī lai piesaistītu un noturētu talantus.
- b) Paredzēt pasākumus uzņēmējiem, jo īpaši MVU, pilsoniskajai sabiedrībai, iedzīvotājiem, galalietotājiem un publiskajām iestādēm, lai tie būtu aktīvi partneri tādu inovāciju līdzradīšanā, kas rada pievienoto vērtību, tādējādi uzlabojot piekļuvi zināšanām un to izmantošanu, kā arī palielinot prasmju apguvi un veicinot kopīgus eksperimentus.
- c) Mudināt, atbalstīt un stimulēt organizācijas, kas veic zināšanu valorizāciju, vākt, kopīgot un izmantot rādītājus, kas uzlabo zināšanu valorizācijas dalībnieku mācīšanos un sniegumu Savienībā.

4. Intelektuālo aktīvu pārvaldība

- a) Nodrošināt, ka visās zināšanu valorizācijā iesaistītajās organizācijās tiek noteikta, ieviesta, kopīgota, publiskota un popularizēta intelektuālo aktīvu pārvaldības politika un prakse.
- b) Palielināt universitāšu, pētniecības organizāciju, publisko iestāžu un uzņēmumu izpratni par intelektuālo aktīvu pārvaldības nozīmi starptautiskā vidē, vienlaikus ņemot vērā suverenitātes jautājumus.
- c) Nodrošināt, ka intelektuālie aktīvi, kas izstrādāti, izmantojot no publiskiem līdzekļiem finansētas pētniecības un inovācijas darbības Savienībā, tiek pārvaldīti un kontrolēti tā, lai tiktu ņemti vērā un maksimāli palielināti sociālekonomiskie ieguvumi, tostarp ieguldījums Savienības ilgtspējā kopumā.
- d) Palielināt izpratni par intelektuālo aktīvu pārvaldības praksi un rīkiem un to izmantošanu atvērtajā zinātnē un atvērtās inovācijas jomā, lai sekmētu rezultātu un datu izmantošanu inovācijā.
- e) Palielināt intelektuālo aktīvu efektīvu pārvaldību, piemēram, atbalstot aktīvu portfeļu veidošanu un veicinot platformas, kas sasaista piedāvājumu un pieprasījumu pēc intelektuāliem aktīviem, lai maksimāli palielinātu vērtības radīšanu visiem iesaistītajiem dalībniekiem.

5. Nozīmīgums publiskā finansējuma shēmās
- a) Apsvērt, kā stiprināt zināšanu valorizācijas principu piemērošanu no publiskiem līdzekļiem finansētā pētniecībā.
 - b) Apsvērt īpašas finansēšanas shēmas, kas papildinātu pētniecības finansējumu, lai nodrošinātu, ka zināšanu valorizācija tiek stimulēta agrīnā pētniecības posmā, tostarp atbalstu starpniekiem.
6. Savstarpēja mācīšanās
- a) Veicināt un atbalstīt valstu un transnacionālus savstarpējas mācīšanās procesus un praksi, lai izplatītu un veicinātu apmaiņu ar paraugpraksi¹, gadījumu izpēti, paraugiem un gūto pieredzi un izstrādātu zināšanu valorizācijas kopīgas specifikācijas.

¹ Paraugprakses piemēru krātuve ir pieejama Eiropas Komisijas zināšanu valorizācijas platformā, kas nepārtraukti atvērta jaunu paraugprakses piemēru iesniegšanai.

- b) Noteikt par etalonu veiksmīgas zināšanu valorizācijas organizācijas, ekosistēmas un iniciatīvas, lai izstrādātu un veicinātu vienotas koncepcijas, modeļus un stimulus, kas kalpotu par ceļvedi zināšanu valorizācijas pārvaldības un procesu novērtēšanai un ieviešanai. Izmantot arī zinātību, tīklus un pieredzi no attiecīgajām organizācijām, piemēram, Eiropas Savienības Intelektuālā īpašuma biroja, Eiropas Patentu iestādes, Eiropas Biznesa atbalsta tīkla, Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūta un to zināšanu un inovāciju kopienām un citām starptautiskām, Eiropas, valsts vai reģionāla līmeņa organizācijām.
- c) Mudināt universitātes un publiskās pētniecības organizācijas apvienot savus resursus, zinātību, datus un infrastruktūru dažādās disciplīnās, valstīs un reģionos, lai veicinātu plašāku savstarpēju mācīšanos.

7. Rādītāji, uzraudzība un izvērtēšana

- a) Veicināt sadarbības centienus, lai pieņemtu kopīgi saskaņotas definīcijas, parametrus un rādītājus, kas ietver dažādus valorizācijas kanālus, lai palīdzētu uzlabot Savienības zināšanu valorizācijas sniegumu, ņemot vērā kontekstuālās atšķirības starp dalībvalstīm un zināšanu valorizācijas dalībniekiem un dažādu nozaru specifiku.

- b) Nodrošināt, ka uzraudzības un izvērtēšanas prakse, ko izmanto, lai novērtētu un izvērtētu zināšanu valorizācijas darbības, ir saskaņota ar plašāku EPT uzraudzības sistēmu un līdz minimumam samazina dalībvalstu un ieinteresēto personu administratīvo slogu, vienlaikus attīstot sinerģiju ar citām attiecīgām EPT politikas darbībām.

Ieteikumu 2008/416/EK aizstāj ar šo ieteikumu.

....,

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs / priekšsēdētāja*
